

Δελτίο Τύπου

«Τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και η ενίσχυση των φορολογικών εσόδων στην Ελλάδα»¹

Έως και 1,6 δισ. ευρώ πρόσθετα έσοδα στον κρατικό προϋπολογισμό θα μπορούσε να αποδώσει η υιοθέτηση κινήτρων για την ενθάρρυνση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, κατά το πρώτο έτος εφαρμογής τους. Σύμφωνα με μελέτη του **Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)**, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών (ΗΜΠ) μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην προσπάθεια για τον περιορισμό της παραοικονομίας και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης.

Η μελέτη του IOBE με τίτλο: **«Τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και η ενίσχυση των φορολογικών εσόδων στην Ελλάδα»**, καταγράφει το ρόλο των ηλεκτρονικών συναλλαγών στον περιορισμό της παραοικονομίας, αλλά και τη σημασία τους στην ενίσχυση της διαφάνειας, στην μείωση του κόστους διαχείρισης του χρήματος για τις επιχειρήσεις και στην διευκόλυνση των καθημερινών συναλλαγών νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Η καθιέρωση κινήτρων για την ενθάρρυνση χρήσης ΗΜΠ πέραν της μείωσης της παραοικονομίας, μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά και στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης καθώς οδηγεί σε μείωση του κόστους των υπηρεσιών διαμεσολάβησης, στην ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, εντατικοποιεί τον ανταγωνισμό και τελικά αυξάνει την οικονομική δραστηριότητα και ευημερία.

Ωστόσο η διείσδυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη χώρα μας παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.

Όπως καταγράφεται στη μελέτη, παρά την αύξηση που έχει σημειωθεί από το 2001 στην χρήση ΗΜΠ, η χώρα μας εξακολουθεί να υστερεί κατά πολύ σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με βάση την αξία συναλλαγών με ΗΜΠ ανά κάτοικο το 2013, η Ελλάδα βρισκόταν υψηλότερα μόνο από την Κροατία και τη Βουλγαρία, ενώ σε όρους αριθμού συναλλαγών ανά κάτοικο, η Ελλάδα κατείχε την τελευταία θέση στην σχετική κατάταξη.

Ο αριθμός των συναλλαγών αυξάνεται την περίοδο 2008-2013 κατά μόλις 1,6% ανά έτος, με τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση κατά τη συγκεκριμένη περίοδο να καταγράφεται το 2013 (+5,5%). Η αξία τους περιορίζεται αισθητά την περίοδο της κρίσης (2008-2013) και τη διετία 2012-2013 κατέρχεται στα επίπεδα του 2005. Επίσης, σε αντίθεση με την ευρωζώνη, στην Ελλάδα εξακολουθεί να χρησιμοποιείται

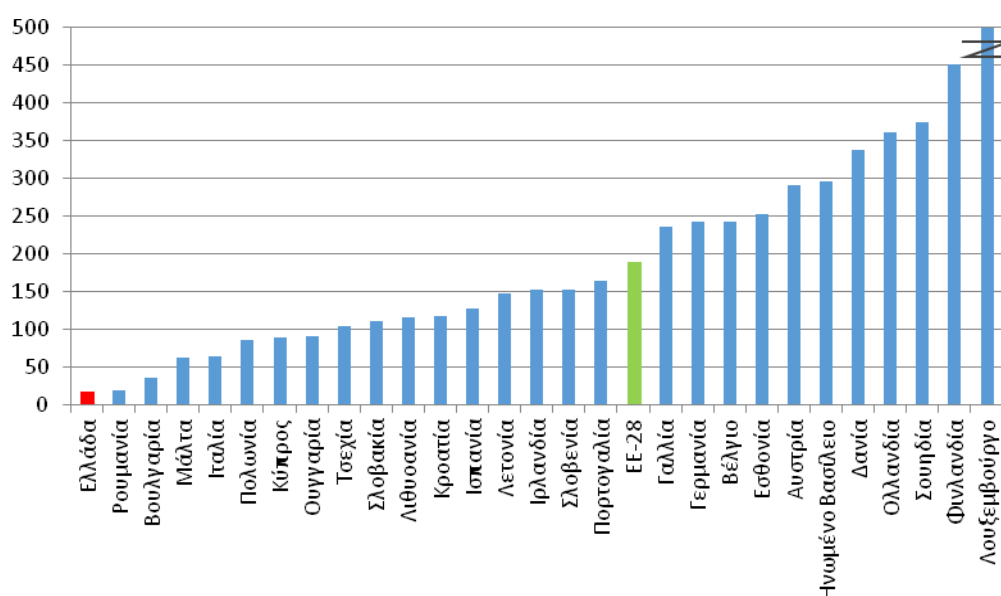
¹ Το πλήρες κείμενο της μελέτης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του IOBE (www.iobe.gr).

έντονα η επιταγή ως μέσο συναλλαγής καθώς προσφέρει άτυπα τη δυνατότητα παροχής πίστωσης. Σε ότι αφορά τη χρήση καρτών πληρωμής, η χρήση των χρεωστικών καρτών επίσης έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, παραμένοντας ωστόσο σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα διείσδυσης σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου καλοκαιριού, η τραπεζική αργία, η υποχρεωτική αποδοχή καρτών πληρωμής και το ημερήσιο όριο στην ανάληψη από τα ΑΤΜ έδωσαν σημαντική ώθηση στη διείσδυση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Τον Ιούλιο, η χρήση των καρτών πληρωμής για αγορές μέσω τερματικών POS υπερδιπλασιάστηκε. Με το άνοιγμα των υποκαταστημάτων των τραπεζών, η χρήση υποχώρησε, παραμένοντας ωστόσο κατά πολύ υψηλότερη σε σχέση με την περίοδο πριν την επιβολή των περιορισμών.

Συγκεκριμένα, η αξία συναλλαγών με κάρτες πληρωμής ήταν υψηλότερη κατά 76% τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούνιο φέτος, ενώ ο αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμής την ίδια περίοδο αυξήθηκε κατά 94%. Ωστόσο, ακόμα και με αυτή την απότομη αύξηση υπό τις έκτακτες συνθήκες που σημειώθηκαν το καλοκαίρι, εκτιμάται ότι η θέση της Ελλάδας στις κατατάξεις με βάση τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής δεν έχει βελτιωθεί επαρκώς..

Αριθμός συναλλαγών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής ανά κάτοικο (2013)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, **Επεξεργασία:** IOBE

Κίνητρα για τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής

Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ΗΜΠ για τον περιορισμό της παραοικονομίας, αρκετές χώρες έχουν θεσπίσει κίνητρα για την ενίσχυση της χρήσης των ΗΜΠ. Αυτά περιλαμβάνουν:

- εκπτώσεις στους έμμεσους φόρους (όπως ΦΠΑ) και άμεσους φόρους (όπως φόρους εισοδήματος)
- λοταρίες και
- απαγόρευση της χρήσης μετρητών για συναλλαγές μεγαλύτερης αξίας κ.α.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την μελέτη η θέσπιση κινήτρων για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη Νότια Κορέα οδήγησε σε αύξηση του μεριδίου των καρτών πληρωμής σε πάνω από 65% της ιδιωτικής κατανάλωσης το 2010, από 14,7% το 1999. Την αντίστοιχη περίοδο, οι συνολικές εισπράξεις από το φόρο εισοδήματος στη χώρα αυξάνονταν κατά 13,6% ετησίως, ξεπερνώντας σημαντικά τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ (6,5% κατά μέσο όρο την περίοδο 2000-2009).

Εκτός από το κράτος, κίνητρα για την αυξημένη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής έχουν θεσπιστεί και από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Στην Ελλάδα, εφαρμόζονται προγράμματα επιβράβευσης συναλλαγών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες. Τα προγράμματα συνήθως αφορούν συλλογή πόντων επιβράβευσης για κάθε συναλλαγή και εξαργύρωση των πόντων με εκπτώσεις σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις.

Αξιοποιώντας δείγμα για στοιχεία συναλλαγών για την περίοδο 2010 έως 2014, αναδεικνύεται στη μελέτη η ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ των κινήτρων που προσφέρουν τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα και τη χρήση των καρτών πληρωμής, σε όρους τόσο συχνότητας χρήσης, όσο και σε αξία ανά συναλλαγή. Επομένως, η παροχή κινήτρων υπό την μορφή εκπτώσεων ή επιστροφής χρημάτων φαίνεται να αποτελεί αποτελεσματικό μέσο για αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής.

Προτάσεις πολιτικής

Στη μελέτη του **IOBE** περιλαμβάνονται προτάσεις πολιτικής για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου κάθε συναλλαγής ως προς τη δυνατότητα φοροδιαφυγής (χαμηλός, μέτριος και υψηλός κίνδυνος).

Μέτρα πολιτικής ανά τύπο συναλλαγών

Μέτρα πολιτικής	A: Χαμηλός κίνδυνος φοροδιαφυγής	B: Μέτριος κίνδυνος φοροδιαφυγής	Γ: Υψηλός κίνδυνος φοροδιαφυγής
Κίνητρα	Επιστροφή 1% της αξίας συναλλαγών	Επιστροφή 5% της αξίας συναλλαγών	• Επιστροφή 10% της αξίας συναλλαγών • Λοταρία μέσω των ΗΜΠ
Διοικητικά μέτρα	Δυνατότητα χρήσης ΗΜΠ σε όλες τις ΥΚΩ (ταχυδρομεία, ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ κλπ.)	Υποχρεωτική διάθεση τερματικών POS	Υποχρεωτική χρήση ΗΜΠ για συναλλαγές με αξία πάνω από €30

Πηγή: IOBE

Συγκεκριμένα προτείνονται:

- Έκπτωση κατά 1% της αξίας των συναλλαγών με ΗΜΠ μέσω τερματικών POS (κάρτες πληρωμής και ηλεκτρονικό χρήμα) για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από φυσικά πρόσωπα από κλάδους με χαμηλό κίνδυνο φοροδιαφυγής
- Έκπτωση κατά 5% της αξίας των συναλλαγών με ΗΜΠ μέσω τερματικών POS σε κλάδους μέτριου κινδύνου φοροδιαφυγής
- Έκπτωση κατά 10% της αξίας των συναλλαγών με ΗΜΠ μέσω τερματικών POS σε κλάδους υψηλού κινδύνου φοροδιαφυγής
- Λοταρία για καταναλωτές που πραγματοποιούν συναλλαγές με ΗΜΠ σε κλάδους με υψηλό κίνδυνο φοροδιαφυγής
- Διάθεση τερματικών EFTPOS σε όλα τα καταστήματα των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας
- Υποχρεωτική αποδοχή ηλεκτρονικών πληρωμών, με επιδότηση για την εγκατάσταση τερματικών EFTPOS σε επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από €150 χιλ. που δραστηριοποιούνται σε κλάδους με μέτριο και υψηλό κίνδυνο φοροδιαφυγής
- Υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής για συναλλαγές με αξία πάνω από €30 σε κλάδους με υψηλό κίνδυνο φοροδιαφυγής

Προτείνεται επίσης να εξεταστούν σε μεγαλύτερο βάθος οι πιθανές δημοσιονομικές και κοινωνικές επιδράσεις από τα εξής μέτρα:

- Αντικατάσταση της υποχρέωσης συλλογής έντυπων αποδείξεων με ισόποση υποχρέωση για την πραγματοποίηση συναλλαγών με ΗΜΠ
- Υποχρεωτική πραγματοποίηση συναλλαγών με ΗΜΠ ίση με 10% του εισοδήματος για τα νοικοκυριά που λαμβάνουν μείωση του φόρου λόγω χαμηλού εισοδήματος (μέτρο που σχετικά πρόσφατα αντικατέστησε το αφορολόγητο όριο)
- Μείωση του φόρου εισοδήματος για επιχειρήσεις που επιτυγχάνουν στόχους διείσδυσης ΗΜΠ στις συναλλαγές τους με τελικούς πελάτες
- Συμμετοχή στη λοταρία και επιχειρήσεων που δέχονται συναλλαγές με ΗΜΠ
- Ενίσχυση του καταλυτικού ρόλου του κράτους στη διείσδυση των ΗΜΠ:
 - ο Υποχρεωτική χρήση μεταφορών πίστωσης για τις εισπράξεις στα τελωνεία (ICISnet)
 - ο Καθολική χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ)
 - ο Ολοκλήρωση του συστήματος ηλεκτρονικού παραβόλου
- Δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης, στα πρότυπα του προγράμματος Τράπεζες σε Δράση της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, το οποίο προσφέρει χρηματοπιστωτική εκπαίδευση σε μαθητές Λυκείου.

Όπως εκτιμάται από την μελέτη του **IOBE**, η κατάλληλη εφαρμογή των εξεταζόμενων μέτρων θα έχει σημαντικό θετικό αντίκτυπο στα φορολογικά έσοδα του κράτους, εφόσον επιτευχθούν εφικτοί στόχοι για αύξηση της αξίας συναλλαγών. Στο κεντρικό σενάριο των προσομοιώσεων, το καθαρό δημοσιονομικό όφελος υπολογίζεται ότι υπερβαίνει τα 690 εκατ. ευρώ το πρώτο έτος εφαρμογής των μέτρων ενώ στο αισιόδοξο σενάριο προσεγγίζουν τα 1,6 δις. ευρώ.

Αναμενόμενο καθαρό δημοσιονομικό αποτέλεσμα (€ εκατ.) ανά σενάριο και μέτρο πολιτικής

Μέτρο πολιτικής	Κεντρικό	Αισιόδοξο
Έκπτωση 1%	248	610
Έκπτωση 5%	79	182
Έκπτωση 10%	90	183
Λοταρία	72	153
POS στις ΥΚΩ	2	5
POS στα μικρά καταστήματα	124	297
Απαγόρευση μετρητών	82	163
Σύνολο	696	1594

Πηγή: IOBE

21 Οκτωβρίου 2015
